

PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 63/23

Luksemburgā, 2023. gada 20. aprīlī

Ģenerālvokāta secinājumi lietā C-621/21 | *Intervyuirasht organ na DAB pri MS* (No vardarbības ģimenē cietušas sievietes)

Goda aizstāvības noziegums, piespiedu laulība un vardarbība ģimenē: ģenerālvokāts *Richard de la Tour* precizē, ar kādiem nosacījumiem trešās valsts valstspiederīgais var saņemt starptautisko aizsardzību

Sievietei, kas var kļūt par šo darbību upuri pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī, var tikt piešķirts bēgļa statuss, pamatojoties uz viņas piederību "noteiktai sociālai grupai"

Direktīvā 2011/95 par starptautisko aizsardzību ir paredzēti nosacījumi, ar kādiem piešķir, pirmkārt, bēgļa statusu un, otrkārt, alternatīvo aizsardzību, ko var saņemt trešo valstu valstspiederīgie. Viens no pamatiem, kas ļauj iegūt **bēgļa statusu**, ir vajāšana rases, reliģijas, tautības, politisko uzskatu vai piederības kādai noteiktai sociālai grupai dēļ. Direktīvā ir arī precizēts, ka **alternatīvā aizsardzība** ir paredzēta visiem trešās valsts valstspiederīgajiem, kurus nevar uzskatīt par bēgļiem, bet attiecībā uz kuriem ir sniegts pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka attiecīgai personai, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī, draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu. Būtisku kaitējumu veido nāvēssods, tā izpilde, spīdzināšana vai necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās vai sodīšana.

Sofijas pilsētas Administratīvajai tiesai ir šaubas, vai starptautisko aizsardzību var piešķirt kurdu izcelsmes Turcijas valstspiederīgajai, kas ir sunnītu musulmane un ir šķīrusies, un kādu šīs aizsardzības veidu viņai var piešķirt, ņemot vērā to vardarbības aktu raksturu, kuriem viņa varētu tikt pakļauta, ja atgrieztos izcelsmes valstī. Šī sieviete bija noslēgusi piespiedu laulību un pēc vairākām vardarbības epizodēm un draudiem, ko bija izteicis gan viņas laulātais, gan viņas bioloģiskā ģimene un laulātā ģimene, tai bija jāpamet laulāto kopīgā dzīvesvieta. 2017. gadā – gadu pirms laulība ar pirmo vīru tika pasludināta par šķirtu – viņa noslēdza reliģisku laulību ar citu vīrieti. Pašreiz viņa atrodas Bulgārijā un kompetentajās iestādēs apgalvo, ka baidās par savu dzīvību, ja viņai būtu jāatgriežas Turcijā.

Pirmkārt, ģenerālvokāts Žans Rišārs Delatūrs [*Jean Richard de la Tour*] pārbauda, ar kādiem nosacījumiem trešās valsts valstspiederīgajam, kas pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī var kļūt par goda aizstāvības nozieguma vai piespiedu laulības upuri, kā arī tikt pakļauts vardarbībai ģimenē, var **piešķirt bēgļa statusu, pamatojoties uz piederību "noteiktai sociālai grupai"**. Viņš atgādina, ka direktīvā par starptautisko aizsardzību ir paredzēti divi kumulatīvi nosacījumi: pirmām kārtām, "noteiktas sociālās grupas" locekļiem ir jābūt kopīgām iedzimtām pazīmēm vai kopējai pagātnei, ko nevar mainīt. Šajā jautājumā ģenerālvokāts atsaucas uz Direktīvas 2011/95 ¹ noteikumiem, kuros precizēts, ka ar dzimumu saistītus aspektus, tostarp dzimuma identitāti, pienācīgi ņem vērā, lai noteiktu piederību "noteiktai sociālai grupai". Otrām kārtām, šai grupai attiecīgajā trešā valstī ir jābūt īpatnai identitātei, jo apkārtējā sabiedrība to uztver kā atšķirīgu.

¹ Eiropas Padomes un Parlamenta Direktīvas 2011/95 (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 337, 20.12.2011., 9./26. lpp.) 10. panta 1. punkta d) apakšpunkta otrā daļa.

Attiecībā uz pirmo nosacījumu ģenerālvokāts norāda, ka attiecīgās sievietes dzimumu var saistīt ar iedzimtu pazīmi, – proti, viņas bioloģisko dzimumu – “ko nevar mainīt” direktīvas izpratnē. Saistībā ar otro nosacījumu ģenerālvokāts precizē, ka dzimums ir socioloģisks jēdziens, kuru lietojot ņem vērā ne tikai bioloģisko dzimumu, bet arī ar to saistītas vērtības un priekšstatus. Tādējādi dzimums ir jēdziens, kam ir skaidri jāparāda, ka attiecības starp sievietēm un vīriešiem attiecīgā sabiedrībā, kā arī nevienlīdzība, kuras pamatā var būt vīriešu un sieviešu lomas, kas piešķirtas bioloģisko atšķirību dēļ, ir iegūtas un izveidotas sabiedrībā, tāpēc laika gaitā un dažādās sabiedrībās un kopienās tās var attīstīties atšķirīgi. Tādējādi ģenerālvokāts uzskata, ka sievietes sava sieviešu statusa dēļ vien ir tādas sociālās grupas piemērs, ko nosaka iedzimtas un nemainīgas pazīmes, kuras sabiedrība var uztvert atšķirīgi atkarībā no izcelsmes valsts, un tas ir saistīts ar šīs valsts sociālajām, juridiskajām vai reliģiskajām normām vai arī tās kopienas paražām, kurai viņas pieder. Ģenerālvokāts secina, ka valsts kompetentā iestāde var uzskatīt, ka attiecīgā sieviete **sava dzimuma dēļ pieder “noteiktai sociālai grupai”**, pamatojoties uz to, ka savā izcelsmes valstī, atgriežoties tajā, viņa tiktu pakļauta nopietnai vardarbībai, kas dažās kopienās ir tradicionāla.

Ģenerālvokāts arī precizē, ka vajāšanas darbības, kurām varētu tikt pakļauta attiecīgā sieviete savā izcelsmes valstī, var ņemt vērā, lai noteiktu grupas īpatno identitāti šajā valstī. Viņš uzskata, ka pret konkrētiem upuriem vērsto vajāšanas darbību raksturs ļauj raksturot “sociālās grupas” “īpatno identitāti”. Direktīvā ² ir atsauce uz darbībām, kas ir it īpaši ar dzimumu saistīti vardarbības akti, ciktāl tie ir vērsti pret personām dzimuma vai identitātes dēļ, vai kas īpaši nesamērīgi skar viena dzimuma personas. Runājot par vardarbību ģimenē, tā var izpausties kā ārkārtīgi smagas un atkārtotas darbības, kas var izraisīt smagus cilvēka pamattiesību aizskārumus.

Otrkārt, Žans Rišārs Delatūrs precizē – ja vajāšanas darbības veic nevalstisks dalībnieks, ir jāpārbauda izcelsmes valsts spēja un vēlme nodrošināt efektīvu aizsardzību pret vajāšanas darbībām. **Kompetentajai valsts iestādei** ir jāveic padziļināts un individuāls starptautiskās aizsardzības pieteikuma izvērtējums. Tajā ir jāņem vērā visi attiecīgie elementi, kas saistīti ar izcelsmes valsti, un it īpaši šīs valsts normatīvie akti, kā arī veids, kādā tie tiek piemēroti. Šī izvērtējuma beigās kompetentajai iestādei **jānosaka, vai pastāv cēloņsakarība starp**, pirmām kārtām, iemesliem, uz kuriem ir balstīti šie vardarbības akti, proti, starp **attiecīgās personas piederību noteiktai sociālai grupai, un, otrām kārtām, apstākli, ka izcelsmes valsts iestādes nenodrošina aizsardzību**.

Visbeidzot, runājot par alternatīvās aizsardzības piešķiršanu, ģenerālvokāts uzskata, ka tad, ja kompetentā valsts iestāde konstatē, ka pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī **valstspiederīgajai draud nonāvēšana viņas ģimenes vai kopienas goda aizstāvības vārdā vai spīdzināšana vai necilvēcīga un pazemojoša izturēšanās pret viņu vai necilvēcīga un pazemojoša sodīšana, kā pamatā ir vardarbība ģimenē**, šai iestādei šādas darbības ir jā kvalificē kā tādas, kas **rada “būtisku kaitējumu”** direktīvas par starptautisko aizsardzību izpratnē. Šajā kontekstā attiecīgajai personai var piešķirt alternatīvo aizsardzību.

Lai noteiktu, vai šie draudi ir pamatoti, valsts kompetentajai iestādei ir jānoskaidro, vai trešās valsts iestādes vai partijas vai organizācijas, kas kontrolē šo valsti, nodrošina aizsardzību pret šo būtisko kaitējumu.

PIEZĪME. Ģenerālvokāta secinājumi Tiesai nav saistoši. Ģenerālvokāta uzdevums ir, rīkojoties pilnīgi neatkarīgi, piedāvāt Tiesai juridisku risinājumu viņam nodotajā lietā. Tiesas tiesnešu apspriedes par šo lietu sāksies tikai tagad, un spriedums tiks pasludināts vēlāk.

PIEZĪME. Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu dalībvalstu tiesas lietas iztiesāšanas gaitā var uzdot Tiesai jautājumus par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Pašu pamatlietu Tiesa neiztiesā, taču valsts tiesai tā ir jāatrisina atbilstīgi Tiesas nolēmumam. Šis nolēmums ir vienlīdz saistošs arī citām dalībvalstu tiesām, ja tām jāatrisina līdzīga problēma.

² Direktīvas 2011/95 30. apsvērums.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns secinājumu [teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē to sniegšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Marta Ošleja ☎ (+352) 4303 6005.

Secinājumu nolasīšanas attēli ir pieejami no [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.

Palieciēt ar mums!

